

Hírek a börtönvilágból

David Curran: Új börtönök Nagy-Britanniában

Néhány éven belül új börtönök építését tervezik Nagy-Britanniában, amelyek összesen 12. 000 elítélt befogadására lesznek alkalmasak. Az „új a régiért” program elkészítésének elsősorban az volt az oka, hogy a büntetés-végrehajtási intézetek között sok olyan akad, amely már nem tud megfelelni a modernkor követelményeinek, és az öreg épületek fenntartása is igen költséges.

A terv megalkotói úgy gondolják, hogy valamennyi új büntetés-végrehajtási intézet építését a magánszektorra kellene bízni. Az illetékes szervek szerint csak eredményes lehet az a kezdeményezés, amelyben átvéve a vegyes irányításon alapuló francia példákat – az állami és magánszektor egymás mellett tevékenykednek.

Az elképzelések szerint az új büntetés-végrehajtási intézetek a következő helyeken lennének felépítve: London, Hertfordshire, West Midlands, West Yorkshire, Tyne és Wear.

A haladást szolgáló program tehát nagyobb városok közelében kívánja létrehozni azokat a „szuper börtönöket”, amelyek egyenként akár 1500 fogvatartott elhelyezésére is alkalmasak lesznek.

Kay Smith: Az öngyilkosságok száma aggasztóan magas a skót börtönökben

A legújabb felmérések szerint az öngyilkosságok száma majdnem háromszor olyan gyorsan emelkedik a skót büntetés-végrehajtási intézetekben, mint a börtönnéesség nagysága. A Skót Börtönszolgálat által készített tanulmány azt mutatja, hogy az elítéltek száma kevesebb, mint 6%-kal emelkedett, az öngyilkosok aránya pedig több mint 17%-kal nőtt.

A kutatók szerint a 90-es évek közepén – Skócia egyetlen női büntetés-végrehajtási intézetében, Cornton Valeban elkövetett sorozatos öngyilkosságok miatt – indított ún. „öngyilkosság megelőző” program nem hozta meg a várt eredményt.

Kevin Power a Stirling Egyetem pszichológia professzorának hosszú távú börtönstatisztikai analízise azt mutatta, hogy az átlag börtönnéesség 22710-ről (1993-95) 24000-re (1997-2000) emelkedett – 5,6%-os emelkedést mutatva. Ugyanezen időszak alatt az öngyilkosságok teljes száma 47-ről 55-re nőtt, ami 17%-nak felel meg. A professzor az általa összegyűjtött adatok ismeretében kijelentette, hogy egyrészt a veszélyeztetett elítéltek esetén a vászonköpenyek alkalmazását mellőzni kellene, másrészt pedig az éjjel-nappal alkalmazott tizenöt

perces ellenőrzések káros befolyást gyakorolnak a fogvatartottakra. Mindemellett Kevin Power fontosnak tartja a börtön pszichológusok számának növelését is.

Bob Luke a Skót Börtönszolgálat öngyilkosságok megelőzésével foglalkozó koordinátora elismerte, hogy van egy határ, ami alá szorítani nehéz az öngyilkosságok arányát, bár úgy gondolja, hogy mindent megtettek a probléma kezelése érdekében.

Dr. Bruce Ritson, a Howard Liga a Büntető Igazságszolgáltatás Reformjáért elnöke szerint pszichológusoknak kellene kiszűrni azokat a sérülékeny személyeket, akiket nem lenne szabad börtönbe küldeni.

Derek Turner a skóciai börtönszemélyzet érdekvédelmi szervezetének vezető helyettese Dr. Bruce Ritson nézeteivel nem értett egyet, mivel még több főállású pszichológus alkalmazása költségnövelő lenne, és nem feltétlenül eredményezne javuló tendenciát.

Karen Auge: Járványkontroll hiánya Coloradoban

Colorado állam (USA) büntetés-végrehajtási intézeteiben ugyan vadul terjed a hepatitis „C” vírus, az illetékes szervek azonban keveset tesznek vagy nem, tesznek semmit, hogy biztosítsák a nagyon is szükséges kezelést.

A probléma másik oldala az, hogy még a börtönök egészségügyi ellátásával foglalkozók között sincs egyetértés abban a tekintetben, hogy a fertőzöttség milyen méreteket öltött. Az egyik oldal szerint az ügy annyira súlyos, hogy a fogvatartottak 40%-át érinti, a másik oldal szerint 17.000 elítéltnak a 17%-a kapta meg a betegséget. Attól függetlenül, hogy melyik vélemény felel meg a valóságnak a lényeg az, hogy a fertőzöttség mértéke a börtönökben jóval nagyobb, mint ugyanez az arány a népesség körében. Mindemellett említésre méltó az is, hogy a hepatitis „C” kezelésére kifejlesztett gyógyszeres terápia a kezelt betegeknek csak körülbelül felénél hatásos.

A járvány méreteket öltő probléma oka: egyrészt az intravénás kábítószer fogyasztás, tetoválás, másrészt a fogvatartottak közötti szexuális kapcsolat.

Az ügy nyilvánosságra kerüléséhez az is hozzájárult, hogy az egyik halálson levő elítélt ügyvédje bírósági eljárással fenyegeti a büntetés-végrehajtás helyzetéért felelős minisztériumot, az orvosi ellátás hiányosságai miatt. A legtöbb börtön azonban alulfinanszírozott és a személyzet megfelelő eszközök és létszám hiányában tehetetlenül áll az események előtt.

Ralph Frammolino: Ártatlan áldozatok

Az Egyesült Államokbeli Illinois államban George Ryan kormányzó azt fontolgatja, hogy szükséges lenne a 163 halálson levő fogvatartott ítéletének felül bírálata. A hatvannyolc éves kormányzó a halálbüntetéssel kapcsolatos nézeteit az egyik Oregon állambeli jogi karon tartott szimpóziumon fejtette ki.

A halálbüntetéssel kapcsolatos kételyei nem új keletűek, hiszen 1972-től egészen 1976-ig átmenetileg eltörölték azt, majd ekkor a Legfelsőbb Bíróság újra engedélyezte e büntetés végrehajtását, azzal a megkötéssel, hogy halálbüntetés kiszabása esetén szükség van egy második esküdtszéki meghallgatásra is.

Ryan kormányzó 2000 januárjában moratóriumot bocsátott ki a kivégzésekre, mivel számos esetben fordult elő, hogy ártatlanok estek áldozatul az állami büntetés-végrehajtásnak.

Ryan kormányzó a statisztikai adatok ismertetése után kihangsúlyozta, hogy mindent elkövet azért, hogy a halálsoron levő 159 férfi és 4 nő ügyét megvizsgálják a tévedések kiküszöbölése végett. Hangsúlyozta, hogy a halálbüntetések megváltoztatása még nem jelenti azt, hogy szabadon engedik az elítélteket, de a 99%-os bizonyosság nem lehet elegendő egy megmásíthatatlan ítélet végrehajtásához.

A halálbüntetés rendíthetetlen támogatói Ryan magatartását egyben az igazságszolgáltatási rendszer elutasításának tekintik, és nem tetszésüknek adtak hangot az ítéletek megváltoztatására szóló törekvést.

Thomas Alley: Mekkorra büntetés elég?

Kalifornia állam (USA) büntetés-végrehajtási intézeteiben új látogatási szabályokat kívánnak bevezetni, amelyek szerint a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények elítélteit a büntetés letöltésének első évében csak üvegfalon keresztül láthatják hozzátartozóikat, és telefonon keresztül beszélgethetnek egymással.

Az új rendelkezések elsősorban a női elítélteket érintenék, akiknek 42%-a követett el kábítószerrel kapcsolatos bűncselekményt, és akiknek legalább 80 %-a anya is egyben.

A férfi fogvatartottak függetlenül attól, hogy miért töltik a büntetésüket, a hét évnél fiatalabb gyermekükkel nem találkozhatnak a börtönben.

A szabályozás értelmében csak a közvetlen családtagok és a jogi képviselők látogathatják azokat az elítélteket, akik biztonsági cellában vannak elhelyezve. Az illetékes szervek szerint nem számítanak közvetlen családtagnak az élettársak és az azonos neműek közötti partnerkapcsolatot sem ismerik el családi kapcsolatnak. Corey Weistein a Kalifornia Börtön Fókusz munkatársa és más szakemberek szerint az új szabályok csökkentik az elítéltek rehabilitációs esélyeit és növelik a távolságot a rokonok között.

Peter Toercy: Drogfogyasztás megelőzése Ausztráliában

Perthtől 50 kilométerre Woorloo büntetés-végrehajtási intézetének elítélteit egy nyugat-auztráliai kormányprogram keretében jutalomban részesülnek, ha büntetésük letöltése alatt visszautasítják a drogokat. A terv megszületésében az

a tény játszott közre, hogy az elmúlt évben e büntetés-végrehajtási intézet látogatóitól 51 csomag hasist, 12 csomag narkotikumnak vélt fehér port és 22 fecskendőt vettek el.

A vitatott program szerint az egyezség abban áll, hogy azok a fogvatartottak, akik nem fogyasztanak kábítószeret, és eleget tesznek más követelményeknek is, lehetőséget kapnak olyan kisebb egységekbe való áthelyezésre, amelyeknek saját konyhájuk is van.

Jim McGinty főállamügyész bízik a kísérlet eredményességében és kifejtette, hogy e módszer a börtönök droproblémáinak kezelésére szolgál, és megpróbálja megelőzni, hogy az elítéltek a szabadlábra kerülést követően visszaesővé váljanak.

A büntetés-végrehajtási intézeten belüli kisebb egységek fogvatartottait hente ellenőrzik, hogy fogyasztanak-e kábítószeret. A fent említett egyezség megszegése a közös cellákba való visszahelyezés szankcióját vonja maga után.

John Chad: Meditáció a börtönben

A nyugat-ausztráliai Geraldtonban – Perthtől északra – új program indult 2001. augusztusában, amelynek a célja az, hogy a kisebb súlyú bűncselekmények elkövetői és az első alkalommal elítéltek számára nyújtsanak segítséget az alkohol és kábítószer problémák leküzdésére.

A kísérlet alap gondolata az volt, hogy ezen fogvatartottak esetén az újabb bűncselekmény elkövetése megelőzhető lenne meditációs gyakorlatok és baráti tanácsadás segítségével. A szakértők szerint hasznos lenne, ha bizonyos esetekben fel lehetne cserélni a börtöncellákat az elmélkedés szabadságával. A program végleges alkalmazása más fórumoktól is függ, de a kezdeményezők – akik között Michael Kinget (Geraldton egyik elöljáróját) is ott találjuk – bíznak az eredményességben.

Jude Webber: Visszaélések a perui börtönökben

A 2000/2001 évet értékelő Egyesült Államok által a latin-amerikai országokról készített jelentés szerint Peruban kiemelkedően magas számban fordultak elő az emberi jogokat sértő cselekmények.

A statisztikai adatok részben Alberto Fujimori elnöksége – akit 2000. novemberében korrupciós botrány közepette távolítottak el pozíciójából –, részben pedig Alejandro Toledo új kormányának hatalma alatt elkövetett visszaélésekről számoltak be.

A jelentés szerint Peru az emberi jogok védelme érdekében jelentős intézményi fejlesztéseket tett, mégis több területen súlyos problémákkal küzdenek.

A 2001-es adatok között ugyan nem szerepeltek politikai motiváción alapuló gyilkosságok és emberrablások, de igen gyakori volt a kínzás és brutális bánás-

mód a rendőrségi ügyek és a büntetés-végrehajtási intézetek feladatainak elvégzése során, annak ellenére, hogy ezeket a magatartásokat az alkotmány és egyéb jogszabályok tiltják.

A kínzásra legtöbbször már az őrizetbe vételkor vagy előzetes letartóztatás sor került. 2000-ben 35, 2001-ben 36 ilyen és ehhez hasonló eset került napvilágra. A beszámoló kiemeli, hogy a demokráciához visszatérő kormányzás ellenére az elítéltekkel való rossz bánásmód és a fizikai bántalmazás mindennapos maradt a büntetés-végrehajtási intézetekben.

Hét gyilkosság került nyilvánosságra, amelyek áldozatai olyan fogvatartottak voltak, akiket a börtön személyzet vert halálra.

Az Egyesült Államok jelentésében szereplő kritikai észrevételeket azonban sem a peru belügyminisztérium, sem pedig az emberi jogok tiszteletben tartásáért felelős szervek nem kommentálták azonnal.

Mary Jordan: A mexikói kormány kísérleti börtöne Maria Madre szigetén

Maria Madre szigete Maratlantól 95 mérföldre, délre található a Csendes-óceánon. E helyen a XX. század elején büntetés-végrehajtási intézet nyílt - az Alcatraz mexikói változataként -, ahová a megjavíthatatlannak tartott bűnelkövetőket küldték kényszermunkára. Ma már azonban a szigeten működő büntetés-végrehajtási intézet - a mexikói kormány döntése alapján -, rehabilitációs célokat szolgál. A fogvatartottakat „telepeseknek” hívják, a börtönszemélyzet fegyvertelen, és cellákra sincsen szükség. Az elítéltek nem viselnek egyenruhát és kis házakban élnek családjukkal és gyermekeikkel. Minden fogvatartott magával hozhatja a hozzátartozóit, bár sokaknak okoz gondot az útiköltség kifizetése.

A büntetés-végrehajtási intézet igazgatója Raul Soto Calderan beszámolója szerint a szigeten 1600 elítélt tartózkodik, akikre évente 4 millió dollárt fordít a kormány. Tulajdonképpen ez azt jelenti, hogy háromszor annyi pénz áldoznak a sziget fogvatartottjaira, mint bármely más hely elítéltejére. A börtönsziget fenntartásával, annak magas költségei miatt, sokan nem értenek egyet. A költségvetés pénzügyi nehézségei mellett a szakemberek arra hivatkoznak, hogy helytelen a gyermekeket az elítéltekkel együtt nevelni, mivel az a fejlődésüket hátrányosan befolyásolja.

E büntetés-végrehajtási intézet fenntartásának hívei elsősorban azt az előnyt emelik ki, hogy ez a hely mentes a börtönszemélyzet esetleges hatalmi visszaéléseitől - például jogtalan büntetések alkalmazásától -, ami azonban nagymértékben jellemző a mexikói börtönökre.

A közel jövőben Raul Soto Calderan igazgató szeretné megemlíni a fogvatartottak számát 3000-re, és a 12 évnél idősebb gyermekeket haza fogja küldeni a kontinensre. A börtönsziget szabályainak megszegése pedig minden esetben Maria Madre elhagyásának szankcióját vonja maga után.

Pat Kant: Börtönmúzeumok az Egyesült Államokban

Az Egyesült Államokban számos helyen működik börtönmúzeum, amely arra hivatott, hogy bemutassa a büntetés-végrehajtási intézetek történetét, valamint a büntetések végrehajtásának módját, helyeit és körülményeit.

A Texas állambeli Huntsvillében az arra látogatók mellett, hogy betekintést nyerhetnek a texasi börtönrendszerbe; megismerhetik Bonnie és Clyde történetét; az „*öreg Sparky*”, a villamosszéket; a fogvatartottak által készített, de elkobzott fegyvereket; az elítéltek zenei és művészeti világát; az iparban valamint mezőgazdaságban végzett tevékenységüket; valamint az oktatási lehetőségeiket.

Kiemelést érdemel még a Kolorádó állambeli Canon Cityben, Fremont megyében működő börtönmúzeum is, amely 32 egykor cellaként funkcionáló helyiségben helyezte el a kiállítását a büntetés-végrehajtási intézet keleti falán túl. E börtön sok tragikus eseményről adhat számot: így lázadásokról, valamint 77 kivégzésről, amelyből 45 kötél általi, 32 gázkamrában végrehajtandó halálbüntetés volt. Emellett számos olyan hidegvérű gyilkos, mint Alfred Packer – akit kannibalizmus miatt ítélték el – is itt töltötte le büntetését.

A kiállítás drámai módon mutatja be az életet a börtön falain belül, hiteles fényképeken, elkobzott és becsempészett fegyvereken és egyéb tárgyon – mint például az utolsó kötél általi halált halt elítélt hóhérkötélén – keresztül.

Egyébként a múzeum szomszédságában találjuk a Colorado állambeli Területi Büntetés-végrehajtási Intézetet is – amely egyike Fremont megye tizenhárom működő büntetés-végrehajtási intézetének –, amelyben jelenleg körülbelül 800 elítélt tölti a büntetését.

Fordította: Király Klára